

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.III.30.612/2010/5. szám

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Szegedi Ítéltábla dr. **Kalmár Jenő** ügyvéd által képviselt (**felperes neve, címe**) szám alatti székhelyű felperesnek, - végelszámoló (**címe**) által meghatalmazott dr. Cseh Lajos ügyvéd által képviselt (**I. rendű alperes neve, címe**) alatti székhelyű I. rendű és jogtanácsos (**címe**) által képviselt (**II. rendű alperes neve, címe**) szám alatti székhelyű II. rendű alperesek ellen kártérítés iránt indított perében a Bács-Kiskun Megyei Bíróság 2010. szeptember 28. napján kelt 16. sorszámu végzésével kijavított 2010. június 24. napján kelt 7.G.40.314/2009/13. sorszámu ítélete ellen a II. rendű alperes 14. sorszámu és a felperes részéről 15. sorszámu alatt benyújtott fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben megváltoztatja**, kötelezi az I. rendű alperest, hogy a II. rendű alperessel egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 11.753.333,- (Tizenegymillió-hétszázötvenháromezer-háromszázharminchárom) Ft-ot és ebből 763.238,- (Hétszázhatvanháromezer-kettőszázharmincnyolc) Ft után 2004. november 16. napjától, 128.765,- (Egyszázhuszonnyolcezer-hétszázhatvanöt) Ft után 2005. április 8. napjától, 1.861.330,- (Egymillió-nyolcszázhatvanegyezer-háromszázharminc) Ft után 2005. november 9. napjától és 9.000.000,- (Kilencmillió) Ft után 2006. július 3. napjától a kifizetésig járó az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított mértékű kamatot.

A II. rendű alperes elsőfokú perköltség fizetésére kötelezését **mellőzi**.

A felperes által az I. rendű alperesnek fizetendő elsőfokú perköltséget 750.000,- (Hétszázötvenezer) Ft-ra **leszállítja**.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a II. rendű alperesnek 750.000,- (Hétszázötvenezer) Ft elsőfokú perköltséget.

A le nem rótt elsőfokú eljárási illetékből a felperes 1.350.000,- (Egymillió-háromszázötvenezer) Ft-ot köteles megfizetni külön felhívásra az államnak, az ezt meghaladó 450.000,- (Négyszázötvenezer) Ft-ot az állam viseli.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet **helybenhagyja**.

Kötelezi az I. és II. rendű alperest, hogy 15 nap alatt külön-külön fizessenek meg a felperesnek 690.000-690.000,- (Hatszázkilencvenezer-Hatszázkilencvenezer) Ft másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 1.410.000,- (Egymillió-négyszáztízezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS:

(**A B... Egyetem K... Kar C... Tanszéke**) a fajtabejelentője és fenntartója az 1980. évben államilag elismert, törzskönyvezett (**P...**) típusú meggyfajtának. A fajtabejelentő 1987. évben a fajtát elhelyezte az I. rendű alperes jogelődjénél, az (**I.rendű alperes jogelődjének neve**) központi törzsültetvényében. A korábban egyéni vállalkozó (**személy neve**) 1989. évben különböző fajtájú, többek között 5 db (**P...**) elnevezésű vírusmentes gyökérnyakba oltott elit meggyfaoltvány előállítására adott megrendelést az I. rendű alperes jogelődjének. A megrendelés alapján a kutató intézet a központi törzsültetvényből származó szaporítóanyag felhasználásával az általa fenntartott elit faiskolában előállított 5 db oltványt, amelyet (**P...**) fajtaként nyilvántartásba vett, majd hatósági ellenőrző szemlének vetett alá. A II. rendű alperes jogelődje hatósági jogkörében eljárva az oltványokat az 1990. október 20. napján tartott szemle során fémmzárral látta el és a meggyfaoltványok fémmzárait a 89-112 törzsszámot tüntette fel. Az I. rendű alperes jogelődje a fémmzárolt oltványokat minőségi származási igazolvánnyal együtt a megrendelőnek átadta. (**személy neve**) az oltványokat a (**település neve, utca, házszám**) alatti telepén eltelepítette. Egyéni vállalkozói tevékenységét 1991. év végén megszüntette és betéti társaságot alapított, apport formájában az állóeszköz részeként az ültetvényt a gazdasági társaság tulajdonába adta. Ez a gazdasági társaság a felperes jogelődje, amely 1996. február 1. napján az ültetvényt üzemi törzsültetvénné minősítette. A növényegészségügyi jogszabályok és a gyümölcsfaiskolai szaporítóanyagok előállítására vonatkozó szabványok betartásával az eltelepített oltványokról a szíromnyílás előtt minden évben eltávolította a virágokat a virásátvitel megelőzése céljából. 1990. évtől 2003. évig a II. rendű alperes évente hatósági ellenőrzést tartott és az erről készült jegyzőkönyvekből megállapíthatóan az 5 db törzsfát fajtaazonosnak fogadta el. Az érintett fajta felhasználásával szaporítóanyag előállítására első alkalommal a (**F... Kft**)-től származó megrendelés alapján került sor. 2001. októberében a felperes 2200 db oltványt adott át a megrendelő részére, amelyet az a (**település 2 neve**)-i ültetvényében telepített el. A meggyfák termőre fordulását követően az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet 2003. június 11. napján a gyümölcsösben helyszíni szemlét tartott és

megállapította, hogy a telepített meggy nem fajtaazonos a megrendelttel. Az eljáró hatóság azt is megállapította, hogy a felperes üzemi törzsültetvényében lévő 5 db törzsfá sem **(P...)**. fajtájú, így a 89-112 törzsszámmal ellátott törzsfák felhasználásával történő további szaporítóanyag termesztést megtiltotta és a fákat zárolta. A II. rendű alperes megerősítette, hogy a felperesi gazdasági társaságba bevitt törzsfákon található fémszám jelölése megegyezik az I. rendű alperes jogelődje által kiállított minőségi származási igazolványon található törzsszámmal.

A **(F... Kft)**. fizetési meghagyás kibocsátását kérte a felperessel szemben 15.185.600,-Ft, valamint járulékai iránt. Követelését arra alapította, hogy hibás teljesítés történt, miután nem **(P...)**. fajtájú oltványokat kapott, ezért a telepítést újból el kellett végeznie, amelynek költsége 8.216.000,-Ft volt és 3 évre elmaradt jövedelme 6.969.600,-Ft. A fizetési meghagyás 2004. július 9. napján jogerőre emelkedett. Ezt követően a felperes - mint perújító alperes - a jogerős fizetési meghagyás ellen perújítási, majd ismételt perújítási kérelmet terjesztett elő. A Szegedi Ítéltábla Gf.III.30.303/2006/5. sorszámú végzése folytán megismételt elsőfokú eljárásban a felek egyezsége kötöttek. A felperes 2004. október 19. napjától 2006. július 3. napjáig 11.753.333,-Ft összegben a követelést megfizette. Ebből 9.000.000,-Ft-ot önként teljesített, míg a különbözetre a végrehajtó a kertészetben ingófogalást és több alkalommal árverést foganatosított.

A felperes módosított keresetében kártérítés jogcímén 43.274.200,-Ft és járulékainak „felróhatóság arányában” történő megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket. Kereseti kérelmét az I. rendű alperes vonatkozásában a Ptk. 310. és 339. §-ára, míg a II. rendű alperes esetében a Ptk. 349. §-ára alapította. Előadása szerint a **(F... Kft)**-nek megtérített igényén túl a végrehajtási eljárásakor történt ingófogalás és árverési értékesítés következtében 31.520.860,-Ft vagyonsökkenése és elmaradt vagyoni előnye merült fel.

Az I. rendű alperes ellenkérelmében elsődlegesen elévülési kifogást terjesztett elő. Álláspontja szerint miután a **(F... Kft)**. 2004. március 29. napján fordult kárigénnyel a bírósághoz, így a felperes vele szemben 2005. április 27. napján előterjesztett keresetében az igényét elkéssetten érvényesítette. Érdemi nyilatkozatában nem vitatta, hogy **(személy neve)**nek 1990. évben átadott 5 db **(P...)**. fajtájú ültetvényanyag nem volt fajtaazonos és a fajtakeveredés folytán hibás teljesítés történt. Azzal érvelt, hogy „felróhatósága elenyészett” és a felperesnek legkésőbb 1996. évben meg kellett volna győződnie a szerződésszerű teljesítésről, ugyanis ekkor kapott a faiskola üzemi törzsültetvény minősítést. A hatóság a szaporítóanyagot folyamatosan ellenőrizte, arról jegyzőkönyvet állított ki, illetve a termék átadásakor minőségi bizonyítványt csatolt és az oltványokat szabályszerűen fémzárolta.

A II. rendű alperes ellenkérelmében ugyancsak a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint az ellenőrzés során kellő gondossággal járt el, a két növényfajta vegetatív részeinek morfológiája hasonló és a termést nem állt módjában megtekinteni, ezért a fajtakeveredés észlelésére nem volt lehetősége. A felperes maga is közrehatott a kár

bekövetkeztében, mert a fizetési meghagyással szemben elmulasztotta az ellentmondás előterjesztését.

Az elsőfokú bíróság 7.G.40.128/2006/65. sorszámú ítéletével a felperes keresetét elutasította. Tényként megállapította, hogy a felperes azokról a törzsfákról szolgáltatott oltványokkal teljesített a megrendelőjének, amelyek az I. rendű alperestől származtak. Az elévülés kérdését vizsgálva rámutatott arra, hogy a felperes kárigénye a közreműködő hibás teljesítésére vonatkozó eltérő elévülési szabályok szerint bírálendő el. Ennek során a még perben állt **(személy neve)**t tekintette közreműködőnek, és arra következtetett, hogy a felperes csak a Ptk. 339. §-a szerint érvényesíthet kárigényt, amely követelés nem évült el. A kár okozati összefüggésben áll az I. rendű alperes törzsültetvényéből származó 5 db fa fajtaazonosságának hiányával, azonban a felperes magatartásával olyan mértékben hatott közre a kár bekövetkeztében, amely kizárja az I. rendű alperes kártérítési felelősségét. Ilyen közrehatásként értékelte, hogy a fajtatulajdonos engedélyét nem szerezte be, nem fordított gondot a fajta fenntartására, illetve nem vizsgálta a fajtaazonosságot sem. Fokozott gondossággal kellett volna eljárnia, amikor értékesítés céljából állított elő szaporítóanyagot, azonban ennek ellenére nem készített olyan ellenőrző oltványt, amely a termőre fordulásakor alkalmas lett volna a törzsfák azonosságának igazolására. A II. rendű alperessel szemben előterjesztett kereset elutasításának indoka az volt, hogy a követelés elévült. A hatóság által évente foganatosított helyszíni szemle és az ennek során tett megállapítások kapcsán kifejtette, hogy az ellenőrzés eredményfelelősséget nem von maga után, és a felperesnek nem merült fel aggálya a fajtaazonosság vonatkozásában, így azt nem jelezte a hatóság felé. A morfológiai jegyek alapján rendkívül nehéz és csupán komolyabb szakértői szakmai ismeret birtokában különböztethető meg a **(P...)**. meggyfajta és ilyen szakértelemmel a helyszíni ellenőrzést végzők nem rendelkeztek.

A felperes fellebbezése folytán a Szegedi Ítéltábla Gf.III.30.124/2009/6. sorszámú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve **((személy neve) I. rendű felperes keresetét elutasító rendelkezés)** megfellebbezett rendelkezését hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban a felperes keresetét akként pontosította, hogy a kár egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket. Az I. rendű alperes a kártérítési felelősség elismerése körében tett nyilatkozatát visszavonta, ugyanis arra hivatkozott, hogy a **(P...)**. fajta fajtabejelentője, az egyetem és a II. rendű alperes kötelezettsége volt a fajtatisztaság megőrzése és ellenőrzése. A II. rendű alperes előadása szerint a minősítő intézet a fajtaazonosságot alapvetően dokumentumok alapján vizsgálta arra figyelemmel, hogy a törzsültetvényben elültetett növényekről

Gf.III.30.612/2010/5. szám

egyedenként vezetett nyilvántartása a származási igazolásoknak, illetve tartásuk a technológiai előírásoknak megfelel-e. Az ellenőrző hatóságnak rendkívül korlátozott

lehetősége van a morfológiai vizsgálatra a virág eltávolítás és a növények fiatal kora miatt. Olyan mezőgazdasági szakértő kirendelését kérte, aki a szaporítóanyag előállításában véleményadásra kompetens.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte a II. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 11.753.333,-Ft-ot és ebből 9.000.000,-Ft részösszeg után 2006. július 3. napjától, 1.683.330,-Ft után 2006. március 30. napjától és 1.070.003,-Ft után 2005. április 15. napjától a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félétet megelőző napon érvényes jegybanki alapkamat 7 %-kal növelt kamatát, valamint 887.666,-Ft perköltséget, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felperest kötelezte az I. rendű alperes részére 1.260.000,-Ft perköltség megfizetésére. Indokolásában kifejtette, hogy az I. rendű alperes és **(személy neve)** között 1990. évben jött létre a perbeli szerződés, vagyis az I. rendű alperes 1990. évben működött közre a felperes 2001. évben teljesített szolgáltatásában, amelynek következtében a Ptk. 1993. november 1. napján hatályba lépett, a közreműködőre vonatkozó módosított Ptk. 398. §-ában foglalt jogszabályi rendelkezés nem alkalmazható. Ennek hiányában a közreműködő hibás teljesítése miatt érvényesíthető kártérítési igény elévült. A Ptk. 339. §-ára figyelemmel az elévülés a közreműködő teljesítésével kezdődött és a hiba felismeréséig, azaz 2004. március 29. napjáig nyugodott, majd 1 év elteltével a felperes késedelmes igényérvényesítése miatt elévült. A jelen eljárásban az I. rendű alperes az elévülési kifogáson túl, érdemben akként védekezett, hogy az adott helyzetben tőle elvárható magatartást tanúsította, csatolta az 1990. október 20. napján készült fémzárolási hatósági ellenőrzési jegyzőkönyvet és igazolta, hogy hatóság által ellenőrzött elit oltványokat adott **(személy neve)**nek. A fajtatulajdonos által ellenőrzött fajtaazonosnak minősített törzsültetvényből állította elő az elit oltványokat, amelyeket hatósági szemlének vetett alá. Ezen körülményeket mérlegelve az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az I. rendű alperest vétkességen alapuló felelősség nem terheli, nem tudhatott arról, hogy hibásan teljesít. A II. rendű alperes 1989. augusztus 2. napján az I. rendű alperes törzsültetvényében lévő fákat fajtaazonosnak találta a szemlejegyzőkönyv szerint. 1990. évben fémzárta az elit szaporítóanyagot, majd 1991. és 2003. év között a **(település neve)**-en üzemeltetett ültetvényen folyamatosan ellenőrzést végzett, amelynek eredményeként a hivatalos nyilvántartó lapon rögzítette, hogy ott a **(P...)** fajta megtalálható. A fajtaazonosságot a törzsültetvény létesítésére felhasznált bázisanyagot kísérő minőségi származási igazolványon is feltüntette, valamint a törzsfákon található fémszámjelölés egyezését tanúsította. **(tanú neve)** tanú vallomásából következtetett arra, hogy a II. rendű alperes jogelődjenek jogszabályon alapuló és tényleges gyakorlata volt a szaporításkor a fokozott ellenőrzés. Abban az esetben, ha ránézésre a fajta elkülöníthető volt, azonnal engedélyezte a szaporítást, azonban ha a morfológiai jegyek alapján nehézségbe ütközött az azonosítás, fajtakitermesztést vagy laboratóriumi eljárással történő vizsgálatot kellett elrendelni.

Ha igazolódott a fajtaazonosság, a zárlatot feloldotta és engedélyezte a szaporítóanyag termesztését. A felperes kára abból ered, hogy a II. rendű alperes a fajtaazonosságot 1992. évtől 2003. évig kétely nélkül elfogadta és a szaporítási engedélyt kiadta. A jogszabály által előírt kötelezettségét megszegte az ellenőrző termesztés elrendelésének elmulasztása miatt, ezért a Ptk. 349. §-a alapján köteles a jogellenes magatartással oksági kapcsolatban bekövetkezett mértékű kár megtérítésére. A szakértő kirendelése iránti

bizonyítási indítványt elutasította, mert azt a II. rendű alperes elkésetten terjesztette elő és nem releváns tényállási elem bizonyítására irányult. A felperes elkésett igényérvényesítéséből eredő felróható közrehatásként értékelte a **(F... Kft)**. kérelmére kibocsátott fizetési meghagyással szembeni ellentmondás előterjesztésének, a szavatossági igény érvényesítésének az elmulasztását. Ezért a felperesnek a végrehajtási eljárásból eredő kára megtérítése iránti igényét elutasította.

Az elsőfokú kijavított ítélet ellen a felperes és a II. rendű alperes terjesztettek elő fellebbezést.

A felperes annak részben és akként történő megváltoztatását kérte, hogy az I. és II. rendű alperesek egyetemlegesen fizessenek meg 11.753.333,-Ft-ot és a részösszegek eltérő időponttól járó késedelmi kamatát, valamint az eljárás során felmerült perköltséget. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság kötve volt a Szegedi Ítéletábrla Gf.III.30.124/2009/6. sorszámú végzéséhez, vagyis nem állapíthatta volna meg, hogy az I. rendű alperessel szemben a követelés elévült. Az elsőfokú ítélet szóbeli indokolásától eltért az írásbafoglalt ítélet indokolása, amely csupán a kijavítást követően tartalmazta az elévülésre vonatkozó megállapítást. Előadta, hogy az I. rendű alperes az új eljárásban további bizonyítékot nem csatolt és nem merült fel olyan új adat, amely a vétlenségével kapcsolatos álláspontot alátámasztaná. Véleménye szerint a termelő nem mentesülhet az alól a kötelezettség alól, hogy a termék előállítása során a megrendelt fajttal megegyező alapanyagot használjon fel. A fajtaazonos szaporításkötelezettség nemcsak kellékszavatossági, hanem a tevékenységet közvetlenül szabályozó egyéb jogszabályok és szabványok előírásaiból eredő kötelezettség is. Iratellenesen állapította meg a bíróság, hogy az I. rendű alperes a fajtatulajdonos által ellenőrzött fajtaazonosnak minősített törzsültetvényből állította elő az elit oltványokat. Evonatkozásban semmilyen bizonyíték nem áll rendelkezésre és a peradatokból nem vonható olyan következtetést, hogy a felperesnek átadott 5 db oltvány valóban a fajtatulajdonos **(P...)**. néven nyilvántartásba vett törzsfáiról szedett szemző hajtások felhasználásából ered. Véleménye szerint a közös károkozás megállapítása nem mellőzhető, ugyanis az I. rendű alperes jogellenes magatartása, vagyis a fajtahibás oltványok előállítása és átadása a kár egyik releváns oka. A perköltségviselés körében utalt arra, hogy a jogalapot bizonyította és a keresetváltoztatással felemelt követelése nem volt nyilvánvalóan túlzott.

Fellebbezési ellenkérelme a II. rendű alperes fellebbezésével érintett rendelkezések helybenhagyására irányult.

Gf.III.30.612/2010/5. szám

A II. rendű alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását, vele szemben a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Álláspontja szerint az irányadó jogszabályok alapján a fajtafenntartás a fajta elhelyezésétől 1990. április 1. napjáig a fajta fenntartójának és az I. rendű alperesnek a feladata volt, tehát

megalapozatlan az a hivatkozás, hogy az I. rendű alperes semmilyen kötelezettség nem terhelte, azaz a fajtakeveredésért nem felelős. Nem bizonyított, hogy a (P...). szaporítóanyagot az I. rendű alperes mikor, és milyen módon vette át a fajtabejelentőtől, és nincs olyan dokumentum, amely igazolná, hogy az átadásra a hatóság által ellenőrzött módon került sor. A felperes törzsültetvénye 1996. február 1. napjától minősül üzemi törzsültetvénynek. Ebből következően, mint a törzsültetvény fenntartója köteles volt folyamatosan fajtafenntartást végezni és az ültetvényt minősíteni, szemlére előkészíteni. A fajtafenntartás részét képezi a fajtaazonosság folyamatos vizsgálata. Az elit oltványok fémzárolásakor a fajtaazonosság nem látható tulajdonság. A fémzárolást megelőzően több lehetőség van a fajtakeveredés bekövetkezésére, amelynek feltárására a hatósági ellenőrzést végzőknek nincs módja. A törzsültetvény elfogadásáról kiállított tanúsítvány nem azt jelenti, hogy a hatóság igazolja, hogy a törzsültetvényben elhelyezett, pl. (P...). meggyfajtánként nyilvántartott fajta valóban ez a fajta, hanem azt, hogy a termelő a szaporító- és ültetvényanyagot az érvényben lévő hazai és nemzetközi előírásoknak megfelelően állította elő, és minősége a látható tulajdonságok vonatkozásában az előírásoknak megfelel. Az okirati ellenőrzésen túl a hatóság végezhet szaporítóanyag vizsgálatot, amennyiben kétsége merül fel, illetőleg azt az érdekelt termelő kéri. Jelen esetben a szaporítóanyag életképessége, fajtaazonossága tekintetében nem merült fel kétség, és senki sem kért további vizsgálatot. A morfológiai vizsgálat elvégzése a helyszínen nem lehetséges, ezért utalta a jogszabályalkotó a fajtafenntartás feladatát a törzsültetvény fenntartójának kötelezettségei közé. Nem volt lehetőség az I. rendű alperes és a felperes faiskoláiban a helyszíni ellenőrzés során megállapítani a (P...). fajta szaporítása során bekövetkezett fajtacserét. Ugyanakkor a nyilvántartások és az alkalmazott technológiai eljárások megfelelőek voltak, ezért a minősítő intézet a fémzárolást elvégezhetette. Miután a megfelelő működés és az önellenőrzés kimondottan a termelő, forgalmazó felelőssége, az ellenőrző hatóság pedig a termelő által alkalmazott dokumentációs rendszer és technológiai eljárások megfelelőségét vizsgálja, a felelőssége nem állapítható meg az Unió 93/64/EGK irányelvére is figyelemmel.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Hivatkozott arra, hogy a perben már nem álló **(személy neve)** és közte létrejött termékértékesítési szerződés időpontjában a Ptk. 398. §-a a közreműködő vonatkozásában nem tartalmazott rendelkezéseket, csak az alvállalkozói hibás teljesítést és jogkövetkezményeit rögzítette. Nem vitatható, hogy az I. rendű alperes nem tekinthető alvállalkozónak és reá a közreműködőért fennálló kiterjesztett

-8-

felelősség nem alkalmazható. A korábbi határozatokban a közreműködői felelősség kizártsága nem merült fel, ezért az elsőfokú bíróság a korábbi ítélet kötőerejét nem sértette.

A felperes fellebbezése nagyobb részt **megalapozott**, míg a II. rendű alperes fellebbezése **megalapozatlan**.

A másodfokú eljárás során a felperes akként pontosította keresetét, hogy a marasztalási összegből 763.238,-Ft után 2004. november 16. napjától, 128.765,-Ft után 2005. április 8. napjától, 1.861.330,-Ft után 2005. november 9. napjától és 9.000.000,-Ft után 2006. július

3. napjától kezdődően kérte az alpereseket a késedelmi kamat egyetemleges megfizetésére kötelezni. Miután eljárásjogi kifogásokat terjesztett elő, az ítéletablának először ebben a kérdésben kellett állást foglalnia.

A hatályon kívül helyezés után a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a másodfokú bíróság iránymutatásaihoz kötve van. Ezt a kötöttséget azonban nem lehet akként értelmezni, hogy az ezektől az elsőfokú bíróság semmilyen körülmények között nem térhet el. A másodfokú bíróság megállapításai ugyanis a határozata meghozatalakor rendelkezésre álló peranyagra támaszkodnak. Ezért ha a további eljárás során új tények és bizonyítékok alapján a másodfokú bíróság által megállapított tények megdőlnék, akkor az elsőfokú bíróság által alapul vett tényállás módosulásával tárgytalanná válhat a másodfokú bíróságnak az arra épülő jogi iránymutatása is. Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban bizonyítási eljárást fogantatosított, majd arra a következtetésre jutott, hogy a felperesnek az I. rendű alperessel szemben érvényesített igénye elévült, amely az egyszerű kötőerőt nem sérti.

Helytálló a határozat kijavítására vonatkozó, azt kifogásoló fellebbezési előadás. A határozat kijavítására névcseré, hibás névírás, szám- vagy számítási hiba, avagy más hasonló elírás (leírási, gépelési hiba) esetén kerülhet sor, azonban nem szolgálhat a ténybeli és jogi hiba, az indokolás hiányosságának kiküszöbölésére. Az elsőfokú bíróság által írásba foglalt ítélet a kihirdetett ítélet szóbeli indokolásától eltérően nem tartalmazta az elévülésre vonatkozó megállapítást és annak indokait. Evonatközásban a bíróság utóbb kijavító végzést hozott az ítélet kiegészítése helyett. A hiba a Pp. 224. § (1) bekezdése értelmében nem volt orvosolható a határozat kijavításával, hiszen az ítélet kiegészítésének lett volna helye, azonban az ítéletábla eltekintett a lényeges eljárásjogi jogszabálysértés következményeinek alkalmazásától. Erre azért volt lehetősége, mert az elsőfokú bíróság az I. rendű alperessel szemben a kereset elutasítását érdemben is megindokolta és így az ítélete eltekintetben felülbírálható volt. Ugyanakkor az ítélet indokolásából mellőzni kellett a kijavítással érintett részét.

Az ügy érdemében az ítéletábla álláspontja a következő:

Nem vitatottan az I. rendű alperes hibásan teljesített, amikor nem **(P...)**. fajtájú meggyfaoltványt adott át a megrendelőnek. A felperes a hibás teljesítésből eredő

Gf.III.30.612/2010/5. szám

kárigényét regressz igényként érvényesítette a szerződési láncolatban távolabbi pozícióban lévő I. rendű alperessel szemben, akit magatartásáért felelősség terhelt a perben nem álló megrendelője felé. A közreműködőért való felelősség az irányadó bírói gyakorlat szerint a Ptk. 315. §-ában megfogalmazott elvhez képest ma már szélesebb értelmezést kapott. Ha a szerződő fél a kötelezettség teljesítéséhez mást vesz igénybe - aki a szerződési láncolat bármely távolabbi részt vevője lehet - ennek magatartásáért felelős éppúgy, mintha maga járt volna el. Ilyenkor a kötelezett a kártérítés alól csak akkor mentheti ki magát, ha valamennyi közreműködőjét is kimenti.

A perben nem álló **(személy neve)** és az I. rendű alperes között 1989. évben a Ptk. 417. §-a alapján vállalkozási típusú mezőgazdasági termékértékesítési szerződés jött létre, amelynek tárgya többek között a **(P...)**. megnevezésű meggyfaoltvány előállítása volt. Az I. rendű alperes előállította a szaporítóanyagot és 1990. november 14. napján leszállította a megrendelőnek, amit az átvett és az ellenértéket megfizette. A meggyfaoltványok a tényállásban bizonyított módon részben apportálás útján, részben a bt-nek kft-vé való átalakulása folytán kerültek a felperes tulajdonába, aki a **(F... Kft)**. megrendelőnek 2001. évben meggyfaoltványokat állított elő és értékesített. Ezen megrendelőnél állapította meg a II. rendű alperes ellenőrzése során 2003. évben, hogy az I. rendű alperes részéről hibás teljesítés történt. A felperes a megrendelője felé helytállt és a kárt megtérítette. A felperes helytállási kötelezettsége a megtérítési igény alapja, az ebből eredő költségeit kívánta a Ptk. 310. §-a alapján áthárítani közreműködőjére az I. rendű alperesre.

A Ptk. 422. § (4) bekezdése értelmében a mezőgazdasági termékértékesítési szerződésre - az adásvétel, illetőleg a vállalkozás szabályait kell megfelelően alkalmazni. A Ptk. 398. §-a szerint az alvállalkozó vagy más közreműködő hibás teljesítése alapján a vállalkozó mindaddig érvényesítheti jogait, amíg a vállalkozó a megrendelővel szemben a szerződésszegés miatt helytállni tartozik, feltéve, hogy a vállalkozó a minőség megvizsgálására vonatkozó kötelezettségének eleget tett. A mezőgazdasági termékértékesítésről szóló, az I. rendű alperes teljesítésének időpontjának hatályban volt 14/1978. (III. 1.) MT számú rendelet 10. § (2) bekezdése értelmében a megrendelő nem köteles megvizsgálni a terméknek azon tulajdonságait, amelyeket minőségi bizonyítvány tanúsít. A 6/1990. (III. 31.) MÉM rendelet 26. § (2) bekezdése előírja: a faiskolai felhasználásra, árutermelő ültetvény létesítésére csak szaporítóanyag előállítója által kiállított szállítólevél-származási igazolvány bizonnyalattal rendelkező szaporítóanyagot lehet felhasználni. A szállítólevél-származási igazolvány tanúsítja a szaporítóanyag fajtaazonosságát. Az I. rendű alperes a szállítólevelet kiállította, vagyis **(személy neve)** további megvizsgálási kötelezettség nem terhelte.

Az ítéltábla álláspontja szerint - az elsőfokú bíróság álláspontjával ellentétben - a közreműködőnek a Ptk. 398. §-ában szabályozott meghosszabbított felelőssége jelen ügyben alkalmazható. Tény, hogy a Ptk. 398. §-ának az 1993. évi XCII. törvény 20. §-ával megállapított szövege 1993. november 1. napjától hatályos, azonban a felperes és a **(F... Kft)**. 2001. évben kötöttek szerződést, és a felperes igénye ezen szerződésből eredő megtérítési igény. A felperes követelését 2005. évben terjesztette elő és megilletik mindazok a jogok, amelyek a jogelőd és az I. rendű alperes között létrejött szerződésszegésből erednek. A Ptk. 360. § (1) bekezdése értelmében a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes. A felperes kára a megrendelője felé teljesített kártérítés első részletének megfizetésekor, azaz 2004. október 19. napjától kezdődően keletkezett. Erre figyelemmel az elévülés kérdésében az ítéltábla álláspontja megegyezik a korábbi, hatályon kívül helyező végzésben foglaltakkal.

A Ptk. 318. § (1) bekezdése alapján a szerződésszegésért való felelősségre, valamint a kártérítés mértékére a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályait kell alkalmazni. A Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján a deliktualis kártérítési felelősség körében a károsultnak bizonyítania kell a károkozó jogellenes magatartását, a bekövetkezett kárt, továbbá a két tényállási elem között fennálló okozati összefüggést, majd ezt követően a károkozó kötelezettsége annak bizonyítása, hogy a jogellenes magatartás nem róható terhére. A peradatokból megállapíthatóan a felperes bizonyította, hogy az I. rendű alperes hibás teljesítésével okozati összefüggésben kára keletkezett. Az I. rendű alperes a korábbi eljárásban elismerte felelősségét a perben nem álló megrendelővel szemben a hibás teljesítésből eredő fajtakeveredés miatt. Ezt a nyilatkozatát utóbb a 7.G.40.314/2009/13. sorszámú jegyzőkönyvben foglaltak alapján nem tartotta fenn arra hivatkozva, hogy a II. rendű alperes **(tanú neve)** tanú vallomása szerint ellenőrző kitermeléssel megakadályozhatta volna a hibás teljesítést. A II. rendű alperes felelősséget megalapozó magatartása azonban nem szolgálhat az I. rendű alperes kimentésére és eltérő érdemi védekezését egyéb okkal nem indokolta. Nem alapos kimentési ok, hogy a fajtatulajdonos egyetem helyezte el a fajtát a törzsültetvényben és nem mentesülhet az I. rendű alperes a felelősség alól azon okból sem, hogy a II. rendű alperes tanúsította a fajtaazonosságot. A felperes megalapozott hivatkozása szerint az I. rendű alperestől elvárható volt, hogy a megrendelő részére gyümölcsfaiskola létesítéséhez végzett szaporítása során a megrendelt oltványokkal megegyező fajtájú törzsfákról végezze el a szemzést. A forgalomban előállított oltványoknak a hatósági szemléltől függetlenül fajtaazonos szaporítóanyagból kell származnia. A vállalkozónak a megrendelt fajtaival azonos alapanyagot kell felhasználnia, az ebben való tévedésre hivatkozás nem alkalmas a felelősség alóli kimentésre. Ezért az I. rendű alperes nem mentesülhet a hibás teljesítésből eredően a felperest ért kár megtérítése alól.

Az ítéletábra egyetért az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a II. rendű alperes felróhatóan jogellenes magatartást tanúsított. A Gf.III.30.124/2009/6. sorszámú végzésében foglaltakkal egyezően rámutat arra, hogy elévülési kifogás hiányában magatartása az 1990. évtől 2003. évig folyamatosan végzett ellenőrzési

-11-

Gf.III.30.612/2010/5. szám

tevékenység egysége alapján bírálható el. A Ptk. 349. § (1) bekezdésében előírt speciális anyagi jogi előfeltétel fennáll, mert a felperes a jogorvoslat lehetőségéről tájékoztatást nem kapott és nem ismerhette fel, hogy a hatósági jegyzőkönyvek a fajtaazonosságot a valóságtól eltérően tanúsították. A hatósági jogviszony tekintetében garanciális jelentősége van annak, hogy mind az eljárási, mind az anyagi jogviszonyokat alapvetően jogszabályok határozzák meg. A II. rendű alperes fellebbezését arra alapította, hogy a fajtaazonosság megállapítása nem képezte feladatát, mert azt 1990. április 1. napjáig a **(B... Egyetem K.... Kar)**-nak, mint a **(P...)** fajta fenntartójának és az I. rendű alperesnek, mint a központi törzsültetvény fenntartójának, 1998. január 2. napjától pedig a felperesnek, mint a **(település neve)**-i törzsültetvény fenntartójának kellett volna elvégeznie. Álláspontját a 3/1984. (VII. 1.) számú MÉM rendelet 4. mellékletére alapította, amely jogszabály 1988.

április 26. napján hatályát veszítette és így nincs jelentősége a II. rendű alperes kártérítési felelősségének fennállása szempontjából. Az 1989. augusztus 2. napján végzett hatósági ellenőrzés időpontjában a növényfajták állami minősítéséről szóló 4/1988. (IV. 26.) MÉM rendelet volt hatályban, amelynek 4. számú melléklete 49. pontja szerint a „fajtafenntartás olyan tudományos módszerrel végzett nemesítői tevékenység, amelynek célja a fajta szaporításához, illetve terjesztéséhez szükséges alapanyag folyamatos előállítása olyan módon, hogy tulajdonságai az utódnemzedékekben megmaradjanak, illetőleg lehetőség szerint javuljanak. A fajtafenntartásnak a fajtaazonosság vizsgálata nem eleme, és a melléklet 51. pontja értelmében az állami minősítésben részesített növény- és állatfajták fenntartását az intézet ellenőrzi. Az intézet a II. rendű alperes jogelődje. Hasonlóan rendelkezik az 1997. december 2. napjáig hatályos 6/1990. (III. 31.) MÉM rendelet 15. § (4) bekezdése, illetve a 2004. május 1. napján hatályba lépett, a növényfajták állami elismeréséről, valamint a vetőmagvak és vegetatív szaporítóanyagok előállításáról és forgalmazásáról szóló 1996. évi CXXXI. törvény 13. §-a és 23. § g) pontja.

Az elsőfokú bíróság által helyesen hivatkozott, a hatósági ellenőrzés során foganatosítható intézkedéseket tartalmazó 90/1997. (XI. 28.) FM rendelet 11. § (1) bekezdése alapján, ha a szaporítóanyag fajtaazonossága tekintetében kétség merül fel, vagy a termelő kéri, akkor a szaporítóanyag ellenőrző termesztését kell elrendelni. A II. rendű alperes úgy engedélyezte a szaporítóanyag forgalmazását 2001. október 1. napján, hogy nem győződött meg a morfológiai jegyek alapján nehezen felismerhető oltvány fajtaazonosságról. A hivatkozott FM rendelet 18. § (4) bekezdése szerint a helyes eljárás az lett volna, ha zárolja a szaporítóanyagot és az elrendelt ellenőrző kitermelés eredményétől függően engedélyezi a szaporítást. Nem fogadható el az a védekezés, amely szerint a hatóság csupán az alkalmazott dokumentációs rendszer és a technológiai eljárások megfelelőségének vizsgálatára volt köteles a 10 évet meghaladó folyamatos ellenőrzés során. Helytálló az elsőfokú bíróság azon álláspontja, hogy a II. rendű alperes nem az FM rendelet által előírt

-12-

módon és a tőle elvárható gondossággal végezte a tevékenységet, amely mulasztásának következményeként a felelősség alól nem mentesülhet.

A károsodáshoz vezető oksági folyamatban az I. és II. rendű alperes egymásra épülő magatartásával vett részt, mindkettőjük magatartása közrehatott a kár bekövetkezésében. A hibás teljesítésből eredő kárkövetkezmény a Ptk. 344. § (1) bekezdése szerint közösen okozott kárként jelentkezett, amelyet a felperes megtérített és vele szemben az alperesek egyetemlegesen kötelesek helytállni.

A felperes magatartása nem hatott közre a kár bekövetkezésében, a Ptk. 340. § (1) bekezdése jelen ügyben nem alkalmazható. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság a kár összegét helyesen határozta meg, mert az alperesek helytállási kötelezettsége csak a közreműködő szerződésszegő magatartásával okozati összefüggésben bekövetkezett követelésre áll fenn, vagyis a **(F... Kft)**. és a felperes között létrejött egyezség szerinti mértékben (Pp. 355. § (4) bekezdés). A kártérítési összeg után kamat a károsodás bekövetkeztétől jár, a bíróság azonban csak a kereseti kérelemnek megfelelő időponttól ítélhet meg kamatot (Ptk. 360. § (1) bekezdés, PK 50. számú állásfoglalás). A felperes

pontosított kereseti kérelme alapján a teljesített részösszegek utáni kamatfizetés kezdő napját korrigálni kellett.

Az előzőekben kifejtettek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben és akként változtatta meg, hogy az I. rendű alperest a II. rendű alperessel egyetemlegesen kötelezte a kártérítés és módosult időponttól kezdődő járulékainak megfizetésére.

A felperes a jogalapi vitában pernyertes lett, azonban a 43.274.200,-Ft követelés vonatkozásában 73 %-ban pervesztes. Bár a pernyertesség aránya nem egyszerűen a megítélt, illetve elutasított kereseti követelésnek a számtani arányossága szerinti egybevetését jelenti, azonban a követelt összeg nyilvánvalóan eltúlzott volt. Az előlegezett szakértői költség olyan bizonyítás foganatosítását szolgálta - a végrehajtási költségek és elmaradt haszon körében -, amelyre a felperes pervesztes lett. Ezért az ítéltábla mellőzte a II. rendű alperes elsőfokú perköltség fizetésére kötelezését és a felperest kötelezte a II. rendű alperes javára elsőfokú perköltség megfizetésére, míg az I. rendű alperesnek fizetendő túlzott mértékű perköltség összegét leszállította a jogi képviselők által kifejtett munkával arányban állóan a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja szerint. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 51. § (1) bekezdése folytán a megismételt eljárás miatt az előlegezett elsőfokú eljárási illeték 1.800.000,-Ft, amelynek megosztott viseléséről a másodfokú bíróság a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) és (2) bekezdése, illetve a 14. és 15. §-a alapján rendelkezett.

A másodfokú eljárásban a pertárgy értéke 11.753.333,-Ft-ra mérséklődött. A felperes fellebbezése túlnyomórészt sikeres volt, míg a II. rendű alperes fellebbezése nem vezetett eredményre. Ezért az I. és II. rendű alperesek kötelesek a felperes másodfokú eljárás során felmerült költségét megtéríteni a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az Ükr. 3. § (2) bekezdés a), 5. és 6. §-ában foglaltak szerint. A le nem rótt

-13-

Gf.III.30.612/2010/5. szám

másodfokú eljárási illetéket az állam viseli az alperesek személyes illetékmentessége folytán az 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdése, valamint a Kmr. 13. § (1) és 14. §-a alapján.

S z e g e d, 2011. január hó 31. napján

Dr. Kissné dr. Koch Ágnes sk.	Dr. Rakita Zsuzsanna sk.	Dr. Simonné dr. Gombos Katalin sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró

